

KONKURS GEOGRAFICZNY DLA UCZNIÓW KLAS IV-VIII SZKÓŁ PODSTAWOWYCH WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO

ETAP WOJEWÓDZKI
13 kwietnia 2021 r. godz. 9.00

Uczennico/Uczniu:

1. Arkusz składa się z 25 zadań, na których rozwiązanie masz **90** minut.
2. Pisz długopisem/piórem - dozwolony czarny lub niebieski kolor tuszu.
3. Nie używaj ołówka ani korektora. Jeżeli się pomylisz, przekreśl błąd i napisz inną odpowiedź.
4. Pisz czytelnie i zamieszczaj odpowiedzi w miejscu do tego przeznaczonym.
5. Zapisy w brudnopisie nie podlegają ocenie.

Życzymy powodzenia!

Maksymalna liczba punktów	40	100%
Uzyskana liczba punktów		%
Podpis Przewodniczącej WKK		

Zadanie 1. (0-1 pkt)

Podkreśl wiersz, w którym zapisano współrzędne geograficzne skrajnych punktów Europy – południowego i północnego.

A. 35°58'N 5°37'W; 68°41'N 68°14'E

B. 38°46'N 9°30'W; 71°08'N 27°40'E

C. 35°58'N 5°37'W; 71°08'N 27°40'E

D. 38°46'N 9°30'W; 68°41'N 68°14'E

Zadanie 2. (0-1 pkt)

Przyporządkuj do podanych informacji właściwą przyczynę. Wpisz A – jeśli jest to rozciągłość równoleżnikowa lub B – jeśli jest to rozciągłość południkowa.

Informacja	Przyczyna
Wtedy gdy mieszkańcy Dublina (53°21'N 6°18'W) cieszą się jeszcze trwającym dniem, to mieszkańcy Odessy (46°28'N 30° 44'E) już go żegnają.	
Twoi rówieśnicy mieszkający na południku 45° E obserwują górowanie Słońca dwie godziny wcześniej niż ci, którzy mieszkają na południku 15° E.	
Mieszkańcy Grecji korzystają z uroków długiego i gorącego lata, a mieszkańcy Norwegii z uroków mroźnej i śnieżnej zimy.	

Zadanie 3. (0-2 pkt)

Uzupełnij informacje oznaczone literami od A do C, wpisując nazwę masy powietrza atmosferycznego docierającego nad Polskę.

Nazwy mas powietrza atmosferycznego wybierz z podanych: PA; PPm; PPk; PZm; PZk.

Która masa powietrza atmosferycznego sprawia, że:

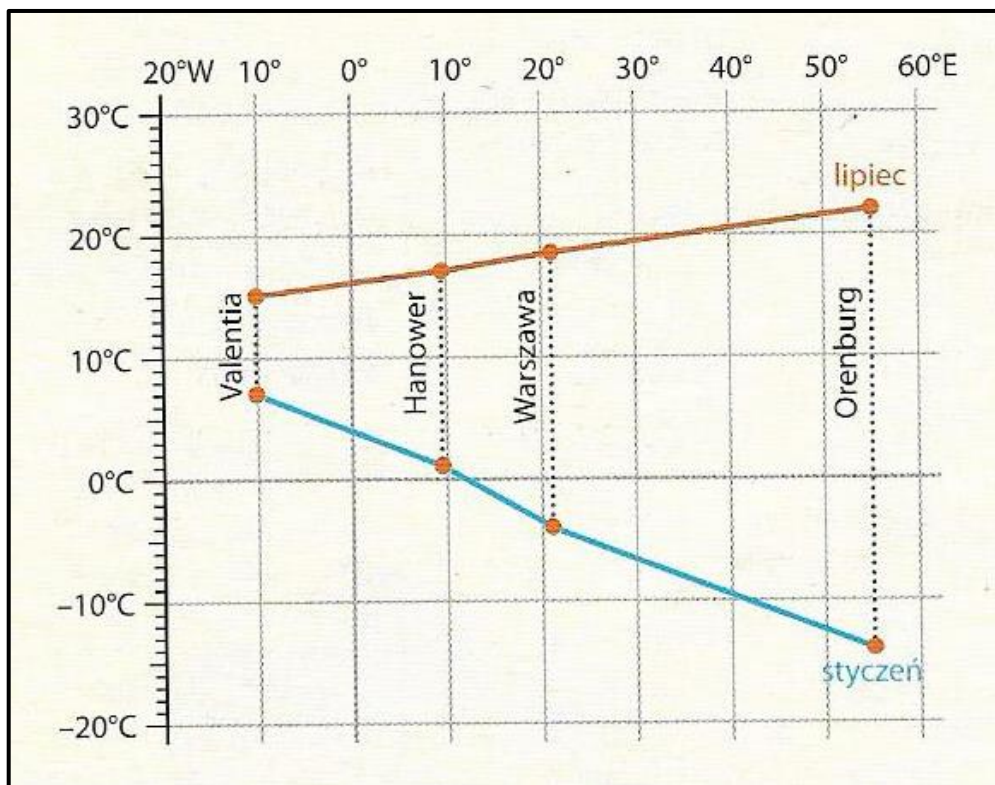
A. Jesienią występuje zjawisko nazywane babim latem?

B. Wiosną w maju, możemy spodziewać się ochłodzenia i przymrozków?

C. Latem występują burze, a zimą odwilże?.....

Zadanie 4. (0-3 pkt)

Na schemacie przedstawiono zmiany wartości średniej temperatury powietrza lipca i stycznia w wybranych stacjach meteorologicznych wraz ze zmianą odległości od Oceanu Atlantyckiego.

Malarz M., Szubert M., Rachwał T., 2017, *Planeta Nowa*. Nowa Era Warszawa

Zapisz trzy prawidłowości, na podstawie schematu i własnej wiedzy, dotyczące zmian wartości średniej temperatury powietrza lipca i stycznia wraz ze zmianą odległości od Oceanu Atlantyckiego.

1.
-
-
2.
-
-
3.
-
-

Zadanie 5. (0-1 pkt)

Podkreśl trzy zdania zawierające prawdziwe informacje dotyczące Wisły.

- A. Ławice w korycie Wisły i łęgi w jej dolinie nie sprzyjają występowaniu wielu gatunków zwierząt.
- B. Bieg Wisły jest bardzo urozmaicony, ponieważ rzeka przepływa przez wszystkie pasy rzeźby terenu w Polsce.
- C. Wisłę, spośród największych rzek w Europie, wyróżnia mało zmienione środowisko przyrodnicze.
- D. Liczba lewych dopływów Wisły jest większa niż dopływów prawych, ze względu na asymetrię jej dorzecza.
- E. Wisła, dzięki kanałom śródlądowym, ma połączenie z kilkoma rzekami w zachodniej części Europy.

Zadanie 6. (0-2 pkt)

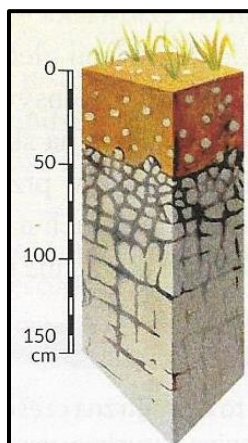
Zapisz trzy przyczyny pozaprzyrodnicze degradacji wód Bałtyku.

1.
.....
2.
.....
3.
.....

Zadanie 7. (0-2 pkt)

Na profilu glebowym przedstawiono rędzinę.

Zapisz nazwę skały macierzystej, na której tworzy się ten typ genetyczny gleby oraz nazwy dwóch regionów geograficznych Polski, w których ona występuje.

Głowacz A. i inni, 2017,
Geografia. WSiP Warszawa

Nazwa skały macierzystej:

.....

Nazwy regionów geograficznych Polski:

1.

2.

Zadanie 8. (0-2 pkt)

Przyporządkuj do każdej informacji nazwę formy polodowcowej oraz nazwę geograficzną miejsca jej występowania.

Nazwy form polodowcowych i ich nazwy geograficzne wybierz z podanych.

Nazwy form polodowcowych:

1. Misa jeziorna;
2. Morena czołowa;
3. Morena denna;
4. Pradolina;
5. Sandr.

Nazwy geograficzne:

- I. Kisajno;
- II. Równina Tucholska;
- III. Toruńsko-Eberswaldzka;
- IV. Wdzydze;
- V. Wieżyca.

W miejscu przeznaczonym na odpowiedź zapisz tylko numery, którymi oznaczono nazwy form polodowcowych i miejsc ich występowania.

Uwaga – nie wszystkie nazwy form polodowcowych i nazwy geograficzne podlegają przyporządkowaniu.

A. Utworzone ze żwirów i piasków przez wody wypływające z topniejącego lądolodu.

Forma polodowcowa:; Miejsce występowania:

B. Powstały pod lądolodem w wyniku wyżłobienia przez wodę podłużnych zagłębień.

Forma polodowcowa:; Miejsce występowania:

C. Powstały przed czołem lądolodu w wyniku działalności wód lodowcowych i rzecznych.

Forma polodowcowa:; Miejsce występowania:

Zadanie 9. (0-1 pkt)

Na fotografii strzałką zaznaczono formę terenu charakterystyczną dla krajobrazu Tatr.

<https://pl.wikipedia.org>

Zapisz nazwę formy terenu oraz nazwę czynnika rzeźbotwórczego i procesu, który doprowadził do jej utworzenia.

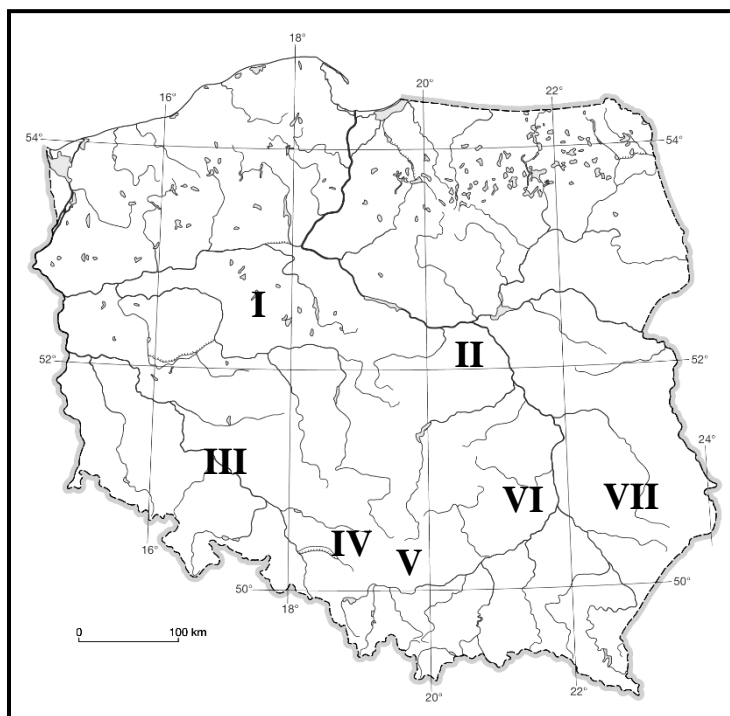
Forma terenu:

Czynnik rzeźbotwórczy:

Proces:

Zadanie 10. (0-2 pkt)

Na mapie konturowej Polski numerami **od I do VII** oznaczono wybrane regiony geograficzne.

Na podstawie: www.geographic.cba.pl

Uzupełnij zdania, wpisując w zaznaczone miejsca numery, którymi oznaczono wybrane regiony oraz ich nazwy geograficzne

Uwaga – nie wszystkie numery podlegają wyborowi.

- A.** Ten region geograficzny jest znany z Góry Świętej Anny oraz z karminadli. Zainteresowani jego atrakcjami mogą zwiedzać sztolnię wpisaną na listę dziedzictwa UNESCO i pływać łódkami po podziemnej rzece.

Numer na mapie:; Nazwa regionu geograficznego:

- B.** W najniższej części regionu geograficznego do rzeki głównej wpadają niektóre z jej dopływów. Zwiedzający ten region zobaczą wysoczyzny i wydmy, a także miejsce znane między innymi z występowania dużej liczby sadów jabłoni.

Numer na mapie:; Nazwa regionu geograficznego:

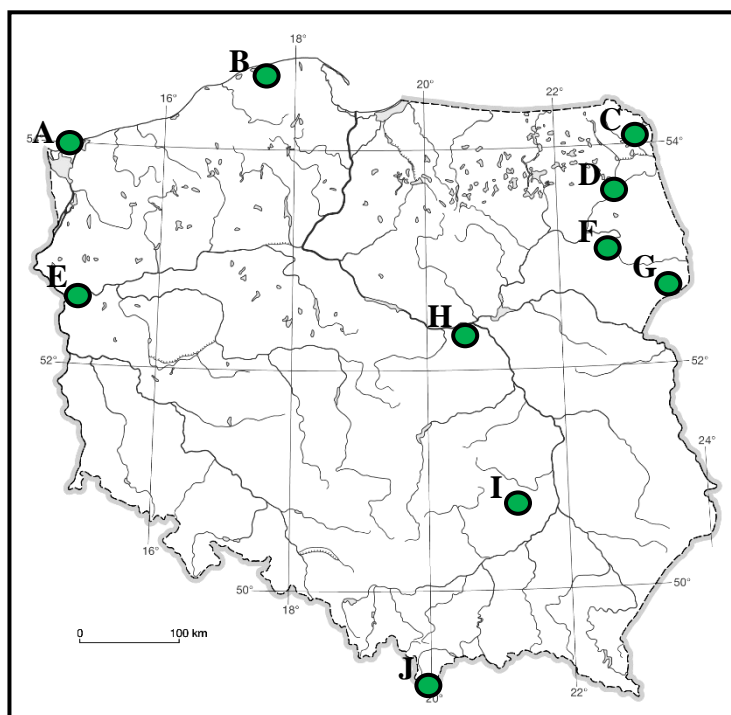
- C.** Rzeki tego regionu geograficznego należą zarówno do dorzecza Odry, jak i do dorzecza Wisły. Ci, którzy tutaj zawitają, zobaczą skutki procesu wytrącania – szatę naciekową, a w dolinach niektórych rzek wodę znikającą pod powierzchnią ziemi.

Numer na mapie:; Nazwa regionu geograficznego:

Mapa do zadania nr 11 i 12.

Na mapie konturowej Polski literami od A do J oznaczono wybrane parki narodowe.

Zadanie 11. (0-1 pkt)

Na podstawie: www.geographic.cba.pl

W drugiej połowie kwietnia 2020 roku w Biebrzańskim Parku Narodowym i jego otulinie wybuchł pożar. Zginęli przedstawiciele cennych gatunków zwierząt i roślin. Zostały wypalone tereny, gdzie zwierzęta zakładały gniazda. Ogień przetrzebił także bazę żerowiskową niektórych gatunków – zginęły tysiące płazów i gadów.

Na podstawie: www.gov.pl; www.biebrza.org.pl

Zapisz, na podstawie tekstu i własnej wiedzy literę, którą oznaczono na mapie konturowej Biebrzański Park Narodowy oraz zapisz logo tego parku.

Litera na mapie konturowej: ; Logo BPN:

Zadanie 12. (0-2 pkt)

Zapisz w tabeli, na podstawie mapy konturowej i własnej wiedzy, litery i nazwy czterech parków narodowych, które znajdują się na liście rezerwatów biosfery UNESCO.

Lp.	Nazwa parku narodowego	Litera na mapie
1.		
2.		
3.		
4.		

Zadanie 13. (0-3 pkt)

W Polsce w 2018 roku mieszkało 38 411 tysięcy osób (L). W tym roku urodziło się 388 tysięcy osób (U), a zmarło – 414 tysięcy (Z). W 2018 roku saldo migracji wynosiło 4 tysiące osób. Oblicz współczynnik przyrostu rzeczywistego (W_{PR}) w Polsce w 2018 roku.

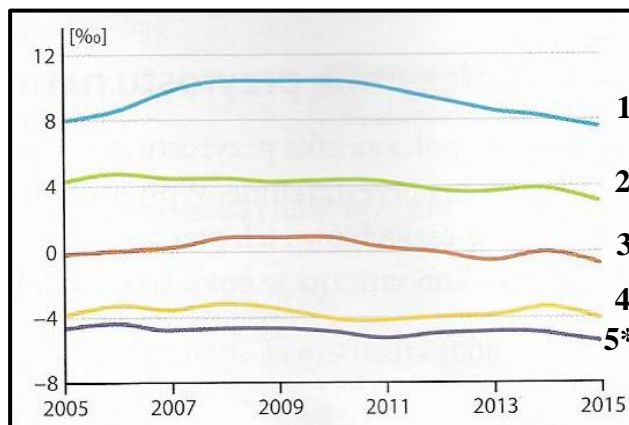
Wynik zapisz z dokładnością do jednego miejsca po przecinku.

Obliczanie przyrostu naturalnego	Obliczanie przyrostu rzeczywistego	Obliczanie współczynnika przyrostu rzeczywistego

Odpowiedź:

Zadanie 14. (0-1pkt)

Na wykresie numerami **od 1 do 5** oznaczono współczynnik przyrostu naturalnego w wybranych państwach Europy, w tym w Polsce, w latach 2005-2015.

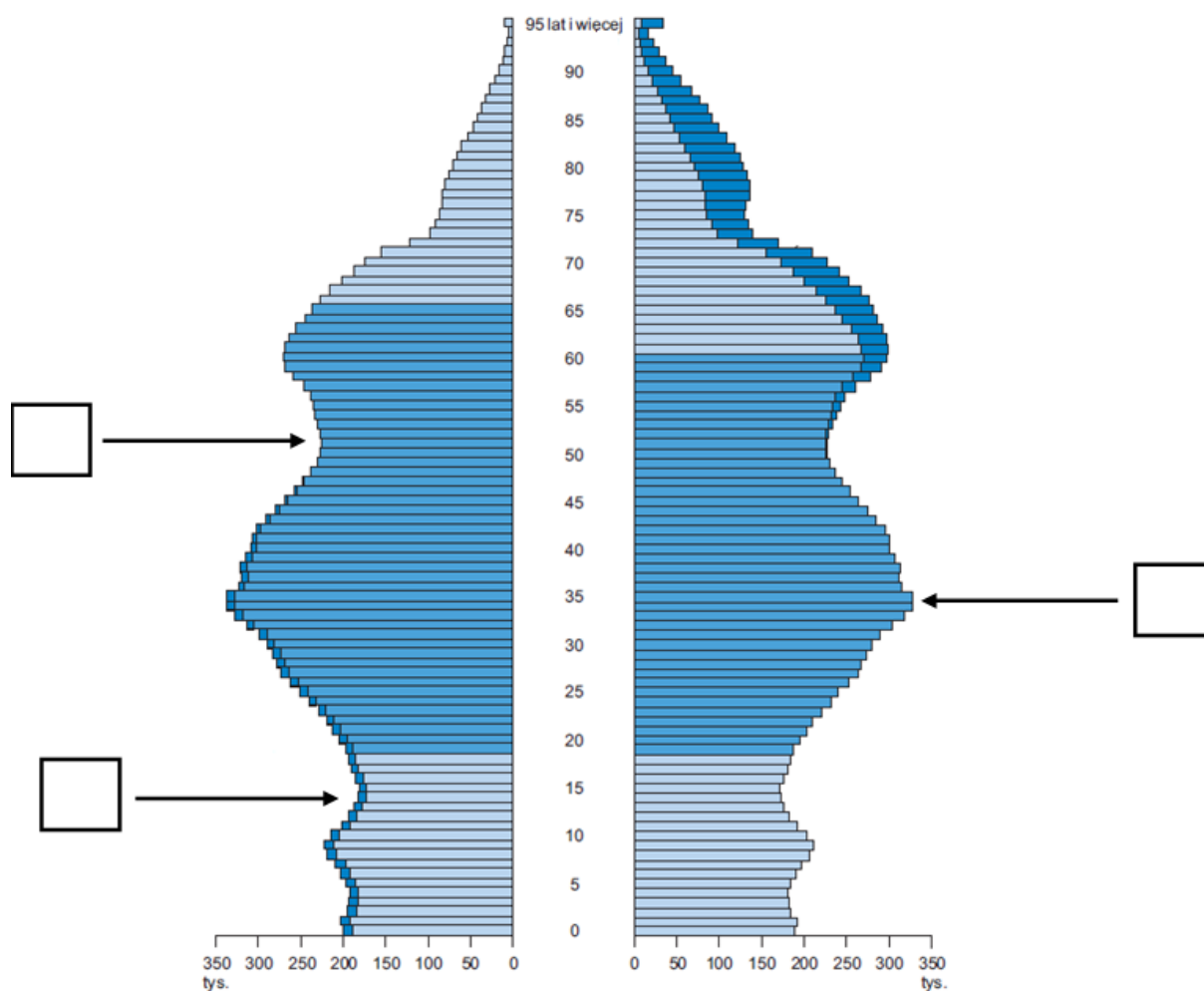
Malarz M., Szubert M., Rachwał T., 2017, *Planeta Nowa*. Nowa Era Warszawa
5* Serbia

Podkreśl literę, którą oznaczono właściwą kolejność państw, według kryterium wartości współczynnika przyrostu naturalnego w latach 2005-2015.

- A. 1. Irlandia; 2. Francja; 3. Węgry; 4. Polska.
- B. 1. Węgry; 2. Polska; 3. Irlandia; 4. Francja.
- C. 1. Francja; 2. Irlandia; 3. Polska; 4. Węgry.
- D. 1. Irlandia; 2. Węgry; 3. Francja; 4. Polska.

Zadanie 15. (0-1 pkt)

Na wykresie przedstawiono piramidę wieku i płci ludności Polski w 2018 roku.

GUS, *Mały Rocznik Statystyczny Polski*. 2019, Warszawa

Wpisz we wskazane miejsca na piramidzie wieku i płci litery, którymi oznaczono grupy wiekowe o liczebności wynikającej z:

- A. Upowszechnienia się modelu rodziny z jednym dzieckiem.
- B. Urodzenia się rodziców w okresie wyżu kompensacyjnego.
- C. Niżu demograficznego, gdyż rodzice urodzili się w czasie II wojny światowej.
- D. Powojennego wyżu demograficznego.

Uwaga – nie wszystkie litery podlegają wyborowi.

Zadanie 16. (0-1 pkt)

Oceń informacje dotyczące zróżnicowania wskaźnika urbanizacji w Polsce i w wybranych państwach Europy. Jeżeli informacja jest prawdziwa, oznacz ją literą P, a jeżeli fałszywa – literą F.

Odpowiedź zapisz w prawej kolumnie tabeli.

Wskaźnik urbanizacji w Polsce jest niższy niż wskaźnik urbanizacji w państwach Europy Zachodniej, np. we Francji, Holandii i w Wielkiej Brytanii.	
W ostatnich dwudziestu latach wskaźnik urbanizacji w Polsce rósł systematycznie i obecnie jego wartość jest zbliżona do średniej europejskiej.	
Wartość wskaźnika urbanizacji w państwach sąsiadujących z Polską: Czechach, Niemczech i na Białorusi jest wyższa od wartości tego wskaźnika w naszym kraju.	

Zadanie 17. (0-2 pkt)

Zapisz, obok każdego z podanych produktów, nazwy dwóch miejscowości w Polsce, w których jest on wytwarzany.

Autobusy:

Samochody:

Zadanie 18. (0-2 pkt)

Podkreśl trzy prawdziwe informacje dotyczące upraw roślin i chowu zwierząt w Polsce.

- A. Polska należy do grupy największych producentów jabłek na świecie.
- B. W produkcji zwierzęcej rośnie znaczenie chowu owiec ze względu na dużą wartość odżywczą ich mięsa, a także możliwość wykorzystania wełny i skór.
- C. Konie w Polsce, poza malejącym ich wykorzystaniem w rolnictwie, są cenione w rekreacji oraz w hipoterapii.
- D. W Polsce obszary uprawy buraka cukrowego pokrywają się z obszarami, na których uprawia się pszenicę.
- E. Chów bydła w Polsce występuje przede wszystkim na obszarze Sudetów i w zachodniej części Pojezierza Pomorskiego.

Zadanie 19. (0-2 pkt)

Oceń informacje dotyczące gospodarki morskiej w Polsce.

Jeżeli informacja jest prawdziwa, oznacz ją literą P, a jeżeli fałszywa – literą F.

Odpowiedź zapisz w prawej kolumnie tabeli.

Na rozwój gospodarki morskiej w Polsce wpływają między innymi przestarzałe terminale kontenerowe.	
W polskich stocznich powstają statki służące do instalacji farm wiatrowych na morzu, kontroli i serwisu podmorskich instalacji elektrycznych.	
Polskie stocznie zajmują się budową promów o napędzie gazowym i projektowaniem wyposażenia statków.	
Produkcja jachtów w polskich stocznich spada z powodu braku zainteresowania ze strony dotychczasowych odbiorców z USA, Niemiec i Norwegii.	

Zadanie 20. (0-1 pkt)

Podkreśl wiersz, w którym zapisano tylko obiekty geograficzne będące atrakcjami turystycznymi Czech.

- A. Nieśwież, Orawskie Podzamcze, Troki.
- B. Liptowski Mikuláš, Nowogródek, Pervalka.
- C. Mira, Wielki Rozsutec, Wodospad Szutowski.
- D. Hranice, Hruboskalsko, Macocha.

Zadanie 21. (0-2 pkt)

W zdaniach zapisano informacje dotyczące środowiska geograficznego Rosji.

Podkreśl poprawne odpowiedzi.

- A. Najniższa temperatura powietrza notowana jest w miejscu, które znajduje się w pobliżu **Irkucka / Jakucka.**
- B. Najgłębsze jezioro na Ziemi to położone w azjatyckiej części Rosji **Jezioro Bajkał / Morze Kaspijskie.**
- C. Gaz ziemny eksportowany z Rosji do Polski i Europy Zachodniej jest wydobywany na **Półwyspie Czukockim / Półwyspie Jamal.**
- D. W Norylsku, najbardziej na północ położonym mieście w Rosji, wydobywa się **diamenty / nikiel.**

Zadanie 22. (0-2 pkt)

W tabeli przedstawiono dane statystyczne dotyczące spadku liczby ludności Ukrainy w latach 2000-2018.

Lata						
2000	2005	2010	2015	2016	2017	2018
Liczba ludności w tysiącach						
48 838	46 891	45 792	44 922	44 714	44 488	44 246

stat.gov.pl

Na podstawie analizy danych i własnej wiedzy zapisz trzy przyczyny spadku liczby ludności Ukrainy.

1.
.....
2.
.....
3.
.....

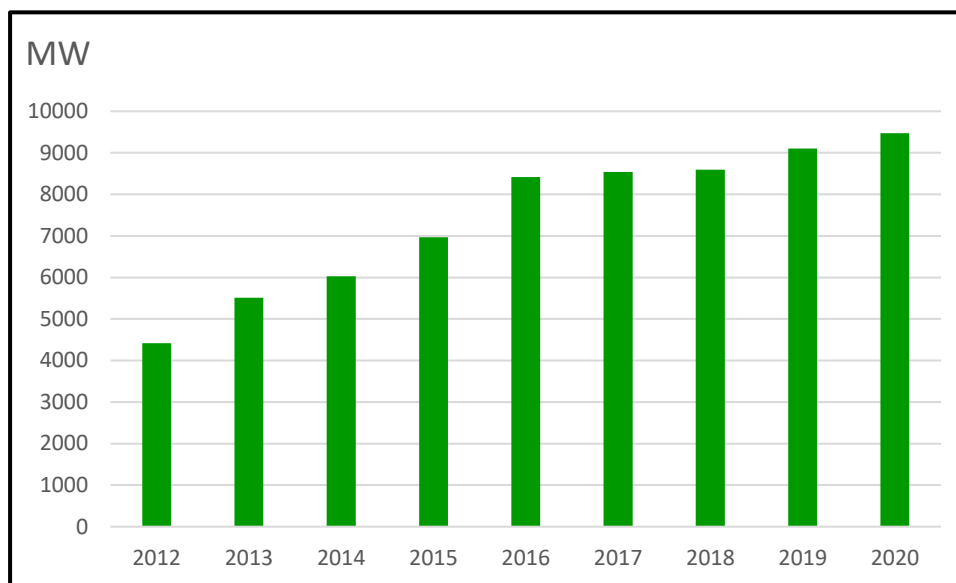
Zadanie 23. (0-1 pkt)

Podkreśl wiersz, w którym zapisano nazwy tylko tych parametrów statystycznych województwa mazowieckiego, których wartość jest wyższa niż wartość średniej dla Polski.

- A.** Gęstość zaludnienia (os./km²), stopa bezrobocia (%), zatrudnienie w przemyśle (%).
- B.** Przyrost naturalny (‰), zatrudnienie w rolnictwie (%), gęstość zaludnienia (os./km²).
- C.** Zatrudnienie w usługach (%), stopa bezrobocia (%), wskaźnik urbanizacji (%).
- D.** Wskaźnik urbanizacji (%), saldo migracji (‰), lesistość (%).

Zadanie 24. (0-1 pkt)

Na wykresie przedstawiono moc zainstalowaną OZE w latach 2012-2020 w MW w Polsce.

Opracowanie RE na podstawie danych URE (stan na 30.06.2020 r.)

Zapisz dwa źródła energii, których wykorzystanie w największym stopniu przyczyniło się do wzrostu produkcji energii elektrycznej od 2012 do końca czerwca 2020.

- 1.....
2.

Zadanie 25. (0-1 pkt)

W krótkim tekście przedstawiono jedną z organizacji międzynarodowych, do których należy Polska.

Organizacja powstała kilka lat po zakończeniu II wojny światowej. Jej członkami są przede wszystkim państwa europejskie, ale należą do niej także państwa z Azji. Głównym celem tej organizacji jest dążenie do budowania jedności między państwami, jej członkami, wcielanie w życie zasad opartych na wspólnym dziedzictwie tak, aby mogły się rozwijać ekonomicznie i społecznie. Organizacja, o której mowa, zajmuje się przede wszystkim promocją i ochroną praw człowieka oraz demokracji. Zakres jej działań obejmuje także sprawy takie, jak na przykład: współpracę prawną, ochronę zdrowia, edukację, kulturę, ochronę środowiska.

Zapisz nazwę organizacji międzynarodowej, o której mowa w przedstawionym tekście.

Nazwa organizacji międzynarodowej:

BRUDNOPIS

(zapisy w brudnopisie nie podlegają ocenie)